

Narcís-Jordi Aragó.

La Universitat i la ciutat

Narcís-Jordi Aragó

LES PRIMERES PARAULES QUE HE DE dir són de reconeixement i de gratitud a la senyora degana i a la Junta de Govern de la Facultat de Lletres per la Distinció que m'han volgut concedir, i al doctor Joaquim Maria Puigvert pel meritori esforç d'intentar aixecar les dades del meu currículum fins a l'alçada del guardó atorgat. És un agraïment que faig extensiu a totes les autoritats acadèmiques i civils que honoren aquest acte amb la seva presència, i a totes les persones amigues que m'han volgut acompanyar per compartir amb mi aquest moment.

Les segones paraules vull que siguin per recordar l'estimada i enyorada Montserrat Vayreda, que fa dos anys em va precedir en la recepció d'aquesta Distinció. Em sento orgullós de poder ser inclòs en una llista encapçalada pel seu nom i pel seu cabal de mèrits literaris, d'impulsos creatius i de qualitats humanes.

Després d'aquest doble tràmit, que podria semblar obligat pel protocol, però que jo tinc la sort de poder complir amb la sinceritat i la cordiali-

tat que provenen de l'amistat personal que em lliga amb tots els implicats, voldria fer saber per què estic tan content de rebre la Distinció, i explicar que la meua alegria neix de dues fonts diferents.

El primer motiu de satisfacció és el fet de ser distingit per la que hauria volgut dir haver sigut la meua Universitat i, més concretament, la meua Facultat. Dic això, posat en el terreny de la confiança, perquè, si hagués pogut escollir els meus estudis superiors en una època com l'actual, molt probablement no m'hauria llicenciat en dret, única carrera que em vaig veure amb cor de seguir per lliure sense haver-me de traslladar a Barcelona, sinó que hauria estudiat, com era el meu desig, allò que llavors s'anomenava genèricament filosofia i lletres. Tant és així que el meu exercici durant molts anys de la professió d'advocat el vaig compaginar des del primer moment amb la de periodista, fascinat com estava per la literatura en general, pel periodisme en particular i, encara més, pel periodisme entès com una forma de literatura.

No vaig estudiar, doncs, en aquesta facultat senzillament perquè no existia, no pas perquè jo hagués nascut uns anys abans d'hora, sinó perquè ella va arribar amb uns segles de retard.

Tanmateix, alguna inclinació devia tenir jo cap a l'edifici que ens acull, que aleshores era invisible i inaccessible, amb un escamot de soldats que muntaven la guàrdia a la porta, perquè tinc guardat en un vell bloc d'espiral un relat de ficció, sortosament inèdit, escrit a llapis en un castellà macarrònic a l'edat de deu o onze anys, el protagonista del qual s'introdueix per una porta secreta en un Sant Domènec en plena activitat conventual, contempla el claustre i el seu jardí, repassa cel·la per cel·la els hàbits de la vida monàstica i entra finalment en aquesta església per descobrir-hi l'espendor de les cerimònies litúrgiques.

Jo sabia, doncs, des de sempre, que aquí hi havia hagut un convent, i que a l'enrunat edifici contigu hi havia hagut la universitat. El mes d'octubre de 1956, essent redactor en cap de la revista *Vida Catòlica*, vam publicar una

Lliurament
del guardó.

foto de la porta de les Àguiles amb un carro i un ase aparcats al davant. El text, sense signar però escrit per en Jordi Dalmau, era redactat deliberadament en castellà antic i es titulava així: «De cómo buscando el camino de la Universidad se vino en tropezar con la negación de la sabiduría».

Aquella mateixa porta la vam tornar a retratar onze anys més tard, el 1967, quan jo era director del setmanari *Presència*. La vam posar a tota pàgina a la portada del número del 25 d'agost, amb un únic i enorme titular: «Universidad, una puerta cerrada». A dintre, en Pius Pujades aplicava a la porta els epítets de «vella, oblidada, corcada, bruta i tancada», i deia que era un símbol de la situació de Girona, privada del centre d'estudis que havia tingut en el passat i que necessitava per impulsar el futur. A la mateixa doble pàgina, en Francesc Francisco entrevistava dos joves. Un d'ells, Ignasi Pèlach, havia acabat el preuniversitari i, per poder seguir carrera, s'havia de desplaçar a Barcelona com hauria hagut de fer jo en el meu temps, perquè volia estudiar justament filosofia i lletres. Es lamentava que la manca d'universitat deixés Girona «sense molts joves que podrien aportar molt de bo a la ciutat». L'altre enquestat, Josep Puigdevall, reblava el clau i deia: «una ciutat sense jovent és una ciutat morta».

D'això es tractava: d'evitar que la ciutat es morís. I per això vam treballar durant anys, ni que fos amb les precàries eines de paper que teníem, fins que, per fi, la Universitat va començar a ser un fet.

Llavors vam lliurar encara un altre combat. Es discutia si les instal·lacions docents s'havien d'ubicar exclusivament a Montilivi o si havien de ser acollides també pels edificis del barri vell. Llavors acabava d'accedir a la direcció de la *Revista de Girona*, el quart trimestre de 1985, i, després

d'un debat del consell de redacció, vam publicar un editorial que apostava decididament per la segona opció. Els arguments amb els quals la justificàvem eren aquests: la recuperació del recinte universitari històric; la potenciació que suposaria del patrimoni monumental; la imatge europea que donaria d'un espai intel·lectual en el cor del nucli antic; la dinamització que viuria la zona gràcies a la presència massiva d'estudiants, i la rendibilitat social d'un ensenyament capaç de projectar-se immediatament sobre l'entorn.

A poc a poc, l'osmosi entre la Universitat i la ciutat ha anat donant els seus fruits. Girona ha prestat a la Universitat els seus equipaments i serveis, i els estudiants han omplert els carrers, han envaït els bars, han ocupat els habitatges i s'han integrat visiblement —i sovint sorollosament— en el teixit urbà. No sabem encara si s'ha incorporat prou a la vida cultural ciutadana, si s'han interessat prou per l'art, la literatura i la història que impregnen el barri vell, si han utilitzat prou els museus del nucli històric, si professors i alumnes s'hi han vinculat del tot i hi han aportat tot el seu capital científic i humà. Aquesta és una feina lenta, que sovint es cou en silenci; ho sé perquè en algunes ocasions he tingut la sort de poder-hi participar al costat dels —i sobretot de les— estudiants. Penso en les cartògrafes de l'*Atlas literari de les terres de Girona* i en les responsables de la seva digitalització en curs, que també han sigut les creadores de la ruta literària *Girona escrita*, estrenada dissabte passat com un lligam més d'aquesta desitjada interconnexió.

A aquests lligams i a aquesta connexió es diu expressament que vol contribuir l'atorgament de la Distinció al Mèrit Cultural: a «fer visible la voluntat d'apropar la universitat a la ciutat». I aquesta és, doncs, la segona raó per la qual aquest guardó em fa

especialment feliç: perquè des del primer dia he defensat i reclamat aquest acostament. Ara més que mai em sento obligat i compromès a continuar treballant perquè aquesta relació de mutu enriquiment sigui cada cop més intensa i amb resultats més tangibles.

I res més. Per fer honor al lloc on ens trobem, m'agradaria acabar amb una llatinada. L'any 1561, segons consta a la inscripció del frontispici de les Àguiles, «sacra gerundenses condunt gymnasia», quanta Conscripti possunt edificare Patres».

Fa cinc-cents anys, doncs, que els jurats gironins van fundar en aquest lloc tantes aules sagrades com hi van poder edificar. Jo, avui i aquí, en aquesta època de declivi de les humanitats, faig vots perquè la Facultat de Lletres de Girona pugui bastir també les noves aules que calguin i mantenir incòlumes totes les existents, a fi que per molts anys la ciutat disposi d'un espai on floreixin la filosofia, la llengua, la literatura, l'art, la geografia i la història.

Una facultat que recuperi el passat i el connecti amb el present; que conjugui el gòtic d'aquesta nau i del claustre amb les línies i els volums de la nova arquitectura; que tingui la inscripció llatina a la façana i totes les llengües ben vives a dins; que tanqui els vells secrets amb pany i clau i obri les portes a la plaça i al carrer; que combini la solidesa de la pedra amb la transparència de l'electrònica; que faci conuiu la cova de Dalmau Moner amb la càtedra de Ferrater Mora, la làpida de Vicenç Eiximenis amb el llegat de Pierre Vilar, els papers de l'Aurora Bertrana amb la memòria de Maria Àngels Anglada, i l'àguila bicèfala de l'escut dels Àustries amb l'àguila voladora del logotip, disposada a pujar molt amunt i a anar molt lluny cap a l'horitzó del futur.

Narcís-Jordi Aragó és director
de la Revista de Girona